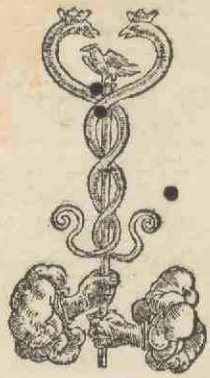

Erasmi Roterod. Epistola consolatoria in aduersis.

<https://hdl.handle.net/1874/423219>

ERASMI ROTEROD. EPI
stola consolatoria in aduersis.

APVD INCLYTAM BASI
leam AN. M. D. XXVIII.

REAR VIEW OF THE

FRONT OF THE

THE UNIVERSITY OF

CHICAGO

ERAS. ROT. SACRIS VIRGINIBUS
iuxta diuini Francisci institutum Chri-
sto militantibus propè Cantabrigiã S. D.

BENE nos hortat dominus,
dilectæ in Christo uirgines,
ut recõdamus nobis thesau-
rum in cœlis, ubi neq; tinea
corrumpit neq; fur furatur.
Xenium quod uestroa pietas misit, interci-
pi potuit, sed uestrã charitatẽ, uestras san-
ctissimas preces, quibus me quotidie spon-
so uestro cõmẽdare dignamini, homo quã
libet furax interuertere nõ potuit. Demus
igitur operam, ut hoc opum genere dite-
scamus, quarum elargitione non pauperi-
or sed locupletior sit qui cõmunicat egen-
ti, nec fraudari potest is in quem fit elargi-
tio. Minima tam gratis, tam alacribus ani-
mis accipere, quid aliud est, quàm ambi-
re maius beneficium: Itaque quoniam in-
tellexi uobis epistolã illã quam sic ex tẽpo-
re, efflagitante Thoma Greio, cui negare
nihil possum, effudi uerius q̃ scripsi, tãto-
pere gratam fuisse, uisum est unã cum epí-
stola mittere Rosculum, ex Esaiaẽ semper
uernantibus hortis decerptũ, qui uestros
animos sacri spiritus fragrantia simul & re-

creet, & corroboret. Etenim si flos terre-
 nus admotus naribus non solum exhilarat,
 uerum etiam uires cordis confirmat, quan-
 to magis huiusmodi flores, quos aura diui-
 ni spiritus genuit aluitque, animis & hilari-
 tatem & robur addent spirituale, si animis
 admoventur. Quis enim est cui non obre-
 pat mœror ac tœdium, quoddam intuenti
 mala, quibus hisce temporibus undique ple-
 na sunt omnia? Quis tam confirmatus spi-
 ritu, cuius animum in tantis opinionum dif-
 fidij non perstringat aliqua tentatio? En-
 igitur uobis Esaiæ flosculus, qui pro tœdio
 det alacritatem, & animum fidei robore con-
 firmet fulciatque: In silêtio, inquit, & spe erit
 fortitudo uestra. Quis hæc dicit? Non
 Esaias, sed sanctus Israël, hoc est, aterna ue-
 ritas, quæ nec falli potest, nec fallere. Quo-
 ties aduersa nobis immittit dominus, qui
 flagellat omnem filium quem recipit, memineri-
 mus esse patrem qui nostræ consulit salu-
 ti, non ignarus quid expediat nobis, ne ob-
 murmuremus, sed taciti patienterque fera-
 mus manum emendantis, licet naturæ sen-
 sui molestam, hoc est, silentium quod per
 prophetam exigat dominus, feramus autem
 non

nō solū absq; murmure, uerū etiā alacres,
 nimirū spe mox sequuturae sanitatis. Qd̄
 affligit leue est ac momētaneum, quod de
 lectat æternum & inæstimabile. Charitas Gal. 5.
 fidei ministra est (per hāc enim, ut ait Pau-
 lus, operat̄) utriusq; filia spes est. Vt enim
 demus fidem à charitate seūngi posse, cer-
 te spes de qua loquimur, nō nisi ex fide &
 charitate nascit̄. Proinde si filij sumus po-
 tius quàm serui, patri fidamus, Patrē ame-
 mus oportet, & si nostram salutem illi cor-
 di esse credimus, non ignari quam immen-
 sa sit illius misericordia in omnes qui dili-
 gunt ipsum, in medijs etiam molestijs mul-
 tam alacritatē nostro sp̄ritui præbebit ex-
 pectatio diuinæ consolationis, quæ nō pa-
 titur nos tētari supra quàm possimus, sed
 facit cum tentatione prouentū, ut ualea-
 mus sustinere, sæpe miscens tristitia lætis,
 semper addens unctiōem sp̄ritus, quæ
 tristitia quoq; uel leniat uel exhilaret. Sunt
 autem quædam incōmoda quorum finē
 in hac uita non expectamus, qualis est se-
 nectus, morbus, ut aiunt medici, immedica-
 bilis, & alij morbi nonnulli arte medicorū
 superiores. Et in his silentiū ac spes est for-

Rom. 3.

titudo nostra. Nam & leuius fit patientia, quicquid corrigere est nefas, ut ait ille, & nequaquam condignæ sunt afflictiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ mox reuelabitur in nobis. Quur enim non dicamox, quum hæc uita omnis uix temporis momentum ac punctum sit ad æternitatem? Quod si spes humana tantam habet uim, ut uere meritoque quidam ethnicus poeta de illa scripserit: Spes bona dat uires, animum quoque spes bona firmat, Viuere spe uidi, qui moriturus erat, quid non efficiet illa spes quam in nobis gignit spiritus Christi? Spes humana sæpenumero fallit, spes autem hæc non confundit, ut scribit beatus Paulus. Cæterum confundendi uerbum, quo usus est Apostolus Græce scribens, non est perturbationis, sed pudoris potius & probri. Siquidem ipsi qui præsidium hominum freti, magna de se iactarunt, si res præter spem euenerit, propemodum acerbior est exprobratio quam ipsa calamitas, pudore malum cōduplicante. Verum quisquis totam fiduciam suam collocauit in domino, certam habet spem, nec periculum ullum est, ne frustratus expectatiōe sua pudefiat.

Etsi

Et si nonnunquam pii uidentur hic ad tempus
 pudesceri, certe non pudescunt in æternū.
 Opprobria opprobrantium ceciderunt su-
 per dominum in cruce pendentem, audi-
 uit uoces omni felle amariore: Sperauit
 in deo, liberet eum nunc, si uult eum. Hæc
 audiuit caput, audiunt similes uoces & illi-
 us membra. Sed quemadmodum afflictio-
 nis exemplum habent à capite, ita habent
 & spei fiduciam. Nunquid ille ad impias
 uoces respondit? Nihil inuenies, sed in si-
 lentio & spe posuit fortitudinē suam, tran-
 quillo animo dicēs patri: In te domine spe-
 rauī, non confundar in æternū. Vbi uidēt
 homines, pios morbis, bellis, damnis, exi-
 lijs, cruciatibus, & mortibus affligi, uox est
 impiorum: Vbi est deus eorum? Quæ uti-
 nam interdum non audiatur & inter Chri-
 stianos. Sed grauius est quoties hæc uoces
 perstrepunt intra præcordia nostra, non-
 nunquam & ad blasphemiam usque prorump-
 ptes, quū animus dolore tædioque uictus,
 deum uocat inimicem, iniustum, negligem
 rerum humanarum, benigniorem er-
 ga malos quam erga bonos, quod illis ferè
 res magis secundæ sint, quam ijs qui pie-

tatem sequuntur, non intelligentes quòd dominus noster, per cruciatus & ignominiam transijt ad gloriã, & obliti quod Paulus scripsit ad Timotheum: Omnes qui uolunt pie uiuere in Christo Iesu, persecutionem patientur in hoc seculo. Si nihil adiecisset, tædere poterat afflictiois perpetuæ, nunc spem mox finiendi cruciatus & sequitur felicitatis ostendit dicens: in hoc seculo. Quin & Hebræus ille sapiens hoc præceptum inter pietatis rudimēta ponit: Fili acedens ad seruitutem dei, sta in iusticia & in timore, & præpara animam ad tentationem. Vide ut scripturæ diuinæ sibi consentiunt in sententijs, licet uerbis ac figuris uariant. Idem dicit Sirach quod Petrus Paulus et Esaias, Quod hic uocat silentiũ, ille dicit stare in iusticia et timore, Quod ille spem, hic tentationis uerbo significauit. Qui stat non turbatur, non deſcitur animo. Qui stat in iusticia, agnoscit suam iniusticiam ac dei flagellantis iusticiam adorat. Qui stat in timore, non obmurmurat ei, quod potest & animam & corpus mittere in gehennam. Rursus qui præparat animam, non exanimatur, uelut insperatis malorum procellis.

cellis, sed boni consulit, quicquid deo uisum fuerit immittere. Quod alijs uerbis precipit Petrus apostolus: Charissimi nolite peregrinari in feruore, quæ ad tētationem uobis fit, quasi noui aliquid uobis cōtingat, sed cōmunicantes Christi passionibus gaudete, ut in reuelatione gloriæ eius gaudeatis exultantes. Iam qui intelligit afflictionem esse tentationem, hoc est explorationem diuinam, expectat probationē, quæ spem habet comitem, omnis molestiæ lenitricem, quæadmodum Romanis scribit Apostolus: Sed & gloriamur in tribulationibus, scientes, quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio uero spem, spes autem nō confundit, quia charitas dei diffusa est in cordibus nostris, per spiritū sanctū qui datus est nobis. Nō satis erat diuinæ benignitati, gaudijs æternis pensare tēporarios ac momentaneos cruciatus, in medijs etiā afflictionibus dat suis pignus spiritus, tam efficax, ut nō solū nō deficient in malis, uerum etiam glorientur & exultēt. Itaq; piorum spes, etiamsi uideatur eos pudefacere apud homines, reuera non pude-

facit, dum intra se sentiunt testimoniū spiritus testificantis humano spiritui quod sint filij dei, gaudentq̄ se manu clementissimi patris, ad hæreditatem uitæ cœlestis explorari fingiq̄. Sic enim prosequitur ille sapiens: Quoniam igne probatur aurum & argētum, homines uero receptibiles in camino humiliationis. Crede deo & recuperabit te, & dirige uiam tuam & spera in illum. Qui credit se deo, silet. Silentem ille sic flagellat, ut emēdet: sic prosternit, ut erigat: sic necat, ut uiuificet. Tu sine medicū suo more operari, tantum relinque peccata, & ira dei uertetur in misericordiā. Frustra speras dei misericordiā, si persistis in his quæ prouocant iram dei. Narrant humanæ litteræ, quēdam negociatorem ubi conflatis facultatibus proficiscerēt in longinquas regiones, ut multo ditatus lucro rediret in patriam, posteaquā naufragio perissent omnia, dixisse: Age fortuna sentio quid uelis, ad philosophiam me uocas, uenio quō uocas. Huic iactura rerū cessit in maximum lucrum, siquidem ex auaro mercatore, factus est insignis philosophus, ditior contemptu pecuniarum quā possessione.

fessione. Saltem huius exemplum nos imi-
 temur, quoties nobis accidit uel publica
 uel priuata calamitas, ne cōsternemur ani-
 mo, ne murmuremus aduersus manū om̄i
 potentis, quemadmodū fecerunt Hebræi, 2. Cor. 1
 qui à serpentibus perierūt, sed quod ethni-
 cus ille dixit fortunæ, nos dicamus deo, re-
 rum humanarum unico gubernatori: Age
 clementissime pater, sentio manum tuam,
 inuitantem ad pœnitentiã, en ad te uenio,
 me totū tibi trado, finge ac refinge p tua
 sancta uolūtate filiū tuū hactenus male di-
 cto audientē. Nūc hominū uulgus, si quid
 immittit aduersitatis, nō cogitat hoc imit-
 ti à deo, sed alij siderib⁹, alij naturæ hūanæ,
 alij his atq; illis hoībus, aut etiã occasioni-
 bus irascunt, & ulcisci student, haud mul-
 to sapientiores canibus, q lapidē mordent
 ab homine iactū, ipso relicto homine. Tē-
 pestas perdidit fruges, merces periire nau-
 fragio, cœlū pestilēs afflauit corpori mor-
 bum, miles incendit horrea, Sycophanta
 facessit negocium, obstrepit maledica lin-
 gua. Quid male precaris cœlo & mari?
 Quid ultionē paras in hominem? Ist huc
 est mordere lapidem. Primum illud cogi-

ta hæc à deo immitti, nec multum referre
 per quos immittat, utitur enim ille & ele
 mētis & improbis hominibus ad ultionē.
 Mox circūspice teipsum, nuncubi tuis sce
 leribus iram dei prouocaris, & si deprehē
 deris, quis autem non deprehendat, primū
 ultionem à te ipso sumito, correctis mori
 bus & ad deum conuersus, qui misit lapi
 dem. Sin minus, tamen cogita, tentat me
 deus, an uere diligam ipsum, orabo ut in
 me augeat charitatē. Ab hoc animo quan
 tum nunc absumus plerique? Quot annis
 iam omni malorū genere affligimur? De
 cem plagis afflicti sunt Aegyptij, & ad sin
 gulas cœperūt resipiscere. Nos tot iam an
 nis tanto pluribus atterimur, nec agnosci
 mus domini manum, nec quisquàm ad ui
 tæ correctionem confugit, sed in alios alij
 culpam reijcimus, sibi quisque blanditur,
 molimur uindictas, quasi quicquàm pos
 sint homines aduersus diuinam poten
 tiam. Quod enim mali genus est quod nō
 premit nos? Aut quæ pars est orbis ab ho
 rum malorum immunis cōtagio? Vbi ter
 rarum non furit Mars, quum Martem di
 co, nō unum aliquod malum dico, sed ma
 lorū

ſorum omnium oceanum. Vbi non peſti-
 lentia: ubi non rerum caritas & fames: ubi non expilationes: ubi non latrocinia:
 Nec alicubi deſunt inundationes. Quam
 acres & implacabiles principū iræ, quan-
 tum calamitatum inuexerūt rebus huma-
 nis, quantoq; grauiora minitantur: Quan-
 tū hæc leuitia ſunt, ſi cōferantur ad eccleſiæ
 diſſidia. Quot ſectis diſcerpimur, & ſubin-
 de ſuppullulant nouæ: Quos iūgit ſangui-
 nis propinquitas, quos eadē domus, quos
 idem lectus cōpulat, diſtrahit opinionum
 diſſenſio. Inter has plagas quotum quēq;
 uidemus, qui cogitet de corrigenda uita, q
 confugiat ad domini miſericordiam: Sua
 quiſq; uicem ulciſcitur. Sua quiſq; cōmo-
 da tueri conatur, nec aliud quam condupli-
 camus nobis mala, & aggrauamus domi-
 ni manum. Mittimus legationes in Aegy/ *Eſa. 30.*
 ptum, oneramus camelos opibus, confugi-
 mus ad ueloces, et irritis tumultibus miſce-
 mus omnia. Nec audimus ſanctum Iſraël
 clamantē nobis: Si reuertamini & quieſca-
 tis ſalui eritis. In ſilētio & ſpe erit fortitudo
 ueſtra. Quid eſt reuertit: relinquere mores
 & affectus pugnantes aduerſus deū. Quid
 eſt

est quiescere: Est abdicatis cupiditatibus
 carnis, nos submittere uoluntati diuinæ.
 Ita demum felix illud ac uerum sabbatum
 erit in animis nostris, si nostris affectibus
 consopitis & requietis, dominus in nobis
 quæ uult operetur. Quid primum curant
 medici: Exhauriunt corpus noxijs humo-
 ribus, cætera permittunt naturæ. Abijcia-
 mus & nos scelera nostra, dominus, in cur-
 ius manu sunt corda Regum, ilico flectet
 ea ad studium pacis & concordia, tollet
 è medio locustas militum omnia depopu-
 lantium, & ranas opinionum, auferet tene-
 bras nostras ac ueritas illucescet cordibus
 nostris. Audimus uocem domini cunctos
 ad uitæ correctionem prouocantis, ne au-
 ribus obturatis obduremus & corda no-
 stra, dicentes cum impijs apud Esaiam: Ne-
 quaquam, sed ad equos fugiemus, & super
 ueloces ascendemus: Ne rursus illud inger-
 rat nobis: Ideo fugietis, ideo uelociores
 erunt qui uos persequentur, Fortasse tali-
 bus uerbis nemo reclamatur nunc domino,
 sed factis penè reclamamus omnes. Hæc
 publica tēpestas uos leuius perturbat, ô bea-
 tæ uirgines, quæ seculo mortuæ iam in terris
 cœlestē

coelestem quodammodo uitam agitis, & abdita cum spōso Christo deliciamini, cui quo propiores estis, hoc magis decet uos ecclesiae tranquillitatem p̄hs uotis sacrisc̄q; precibus illi cōmendare, leuantes non modo puras manus iuxta Paulum, sed multo magis pura corda ad dominum, ueluti columbae in foraminibus petrae & in cauernis maceriarum, gratissimo gemitu semper obmurmurantes sponso. Petra autem Christus est, quae multas habet latebras in quibus piorum animae tuto latitent, ab huius mundi tumultu. Vbi dulci temperie refrigerant ab aestu carnalium desideriorum, quae militat aduersus spiritum. In his foraminibus hoc tutius ac felicius delitescitis, quo minus instructae estis praesidijs humanis, quemadmodum columbae, nec rostro, nec unguibus, nec ui, nec dolis armatae sunt aduersus iniuriam aliarum auium, tantum fuga latebrisq; tutae sunt, neq; norunt ulli caeterorum animantium moliri uim aut iniuriam. Grata simplicitas relucet in oculis, quam & sponsus adamat in canticis, & Euangelicae litterae nobis commendant; Nec obstrepunt molesto garritu quemadmodum

modū aliā permultā, Tantū amabili mur-
 mure solitudinem suam solantur. Ad hāc
 imaginē, ō beatissimā uirgines, & uos in
 Christi cauernis latitatis, in silentio & spe
 collocantes fortitudinē uestram. Est mur-
 mur impium quod odit dominus. Est &
 tacitum gratumq̄ murmur, quo non desi-
 nunt gemere mentes afflatae spiritu Chri-
 sti, donec euacuetur quod ex parte est, ue-
 niatq̄ quod perfectum est, Talia sunt colū-
 bina murmura. Est & perniciosum silen-
 tium, quo uetus prouerbiū dicit perisse
 Amyclas. Est silentium impium, quod ne-
 scit fateri cōmissa, quod premit gloriam
 deo debitam. Nimirum hoc erat mutū dæ-
 monium, quod solus Iesus potest eijcere.
 Est & gratum trāquillumq̄ silentiū, quod
 cum spe iunctum, reddit inuictum animū
 aduersus omnium malorum incurfus: Hic
 silent affectus carnis, sed audiuntur gemi-
 tus spiritus. Sic in gemiscebat Paulus quū
 diceret: Infelix ego homo, quis me libera-
 bit de corpore mortis huius: Sic David
 quū diceret: Quām dilecta tabernacula tua
 domine uirtutum, cōcupiscit. & deficit ani-
 ma mea in atria domini. Sicut ceruus desi-
 derat

derat ad fontes aquarum, sic desiderat anima mea ad te deus. Habent uulpes laterbras suas, habent uolucres cœli nidos, in quibus conquiescunt, Columbæ quietē nesciunt, nisi in foraminibus petrae & cauernis maceræ. Ideo perforatus est in cruce tot uulneribus, ut illic pijs mentibus, quæ mundi præsidij omnibus renunciaissent, quietum ac tutum esset suffugium. Idem dictus est lapis angularis, cōnectēs utrūq; parietē. In huius cauerni dulciter ac feliciter latitate, uirgines, donec audieritis uocem sponsi ad æternam felicitatem euocatis: Surge propera amica mea, speciosa mea & ueni, columba mea in foraminibus petrae, & in cauernis maceræ, ostende mihi faciem tuam. In his cauernis latitauit instituti uestri parens Franciscus, humillimus apud mundum, apud deum maximus, In his latitauit sanctissima uirgo Clara, uestri sodalitij dux & patrona, quæ nullis huius mūdi præsidij, nullis humanis freta uiribus, sed silentio & spe fortis, calcauit mūdum, prostrauit fatanam, uicit carnem, & post tēporarios gemitus, meruit uitæ cœlestis coronam, regnans cū sponso, quem
spretis

sprete omnibus satanæ pompis & illece-
 bris unū adamauit. Huius uestigijs ingre-
 dientes pseuerate uirgines, ac semp ad me-
 liora proficite, ut quemadmodū nūc estis
 sociæ certaminis, ita sitis & gloriæ, quæ
 mox reuelabit in uobis. Ne uos terreat æ-
 tas tenera, sexus fragilis, corpusculi imbe-
 cillitas, satanæ potestas mille dolis arma-
 ta, petra in qua latitatis fortior est om̄ibus,
 cōminuetur quisquis in hāc impegerit, tur-
 tus erit, quisquis cōstanter inhæserit. Quo-
 quis magis fidit suis uiribus, hoc est imbe-
 cillior: at qui sibi diffidit totus, qui nullum
 aliud spectat præsidium q̄ Christū, is omnia
 potest cū Paulo, nō in se, sed in eo, q̄ elegit
 infirma mūdi ut confunderet fortia, elegit
 stulta huius mundi, ut pudefaceret sapien-
 tes, elegit ignobilia & ea quæ non sunt, ut
 ea quæ uidentur esse magni momenti de-
 rideret. Iam etiāsi quæ sunt inter uos quæ
 iuxta carnem gloriari possunt, quēadmo-
 dū potuit Paulus, non expedit tamen glo-
 riari, nisi in cruce domini nostri Iesu Chri-
 sti, qui quum omnem mūdi gloriam usq̄
 ad crucem contempserit, quem postea nō
 pudeat in hoc mundo gloriari; Paulus in
 tertium

tertium cœlum raptus non audet gloriari nisi in infirmitatibus suis, & nos homūculi gloriabimur in uiribus nostris: Ille imbecillitate sua potens est. Non est igitur quod metuas pusille grex, confide quoniam qui uos tuendas suscepit, uicit mūdum. Te uero religiosissima dñā, quæ uirginæ sodalitatis curam agis, nihil arbitror necesse, ut horter, admoneāq; tui officij, gratulari magis liberet, nisi uel parum id tutū esset humanæ fragilitati, uel parum gratū tuæ singulari modestiæ. Tantum oro, ut quod facitis, pergatis nostri in uestris ad dominū precibus meminisse, nominatim aut Greij sororibus ex me salutem dices. Dominus uos oēs seruet incolumes. Simul orabit uestra charitas, p̄ interceptore, ut ex Miluio uel harpya potius fiat columbus, desinatq; tandem cretissans inuolare quidlibet, ne prouocet in se manum Christi, & nomen illi uertatur.

F I N I S.

L51973-2

OCN 80061986

Q

II

Q

nem dicit ecclesie Et ungulas. q
sacilegia cōter gēnū ac diuē

Quideat paupes et letēt qd hū
superstitione gēnū dñi exte
regnū Querite dñm et uiuet aī
q nūc mortua est pōis

Qm exaudiuit paupes dñs
relusatant. Et uictos suos nō
perit. quia d. simpulās dyabolū
b; eos regno suo asciauit

Haudent illū celi et terra m
et omnia repalia in eis spū omū
nūflectat celestū terrestriū et
norum

Qm d's saluā faciet syon. ce
iherlm in qua electos suos p me
adiuuabit in uno corpore illu
lellas matris Et edificabitur

uo michi complacui et exultas in
in dō

in multitudine misericordie tue.
ia enim opera tua beneplacita sunt
in secretis hoc quod meam passionem
dum redimus quotidianis plus an-
tū fers Exaudi me dñe in
salutis tue ut post uerā
directionis ueritas apparet

ipe me te laudare ut nō infirmus
uxta quosdā ne fortisā lucā ca-
quā suscepit significet uilitatē
ut nō in lutū et puluere sitis
in uianū genus dūctū corruat

Libera me in his quod odit me ap-
ec te iudeis qui eū nunquam dixerūt
Et de profundis aquarū.

on me demergat cōpeditas aque

me
in
ru
pe
me
C
ra
ne
in
me
o
in
be
of
ne
L

Fragment of text from the adjacent page, including some red initials and numbers.

Main body of text, consisting of several lines of Latin script. The text is significantly faded and difficult to decipher. Some words are written in red ink (rubrication). A horizontal red line is visible in the lower half of the page.

Fragment of text from the adjacent page, including some red initials and numbers.

